

Amazońska rzeźnia

Para butów marki Geox, Nike czy Adidas, skórzany fotel firmy Chateaux d'Ax, danie na bazie mięsa Simmenthal lub Montana mogą wyrzeźnić niszczycielski wpływ na stan lasów równikowych, które stanowią tzw. „płuca Ziemi”, oraz na klimat naszej planety. 01.06.2009, po trzech latach tajnych badań, Greenpeace opublikowało raport zatytułowany: „Amazońska rzeźnia”, w którym bada złożone mechanizmy, jakimi rządzi się światowy rynek mięsny oraz rynek wyrobów skórzanych. Raport pokazuje, w jaki sposób brazylijscy giganci sektora zootechniki – wspieranego częściowo przez brazylijski rząd – niszczą Amazonię oraz wpływają na klimat naszej planety. Po raz pierwszy zostają ujawnione nazwy światowych marek, które wpierają działania prowadzące do wyniszczenia lasów. Greenpeace odtwarza sieci powiązań, dochodząc aż do produktów, których wszyscy używamy na co dzień, a za którymi kryje się tragiczny w skutkach proces karczowania i palenia lasów oraz niewolnicza praca ludności tubylczej. W obrębie lasów tropikalnych Amazonii zidentyfikowane zostały setki nielegalnych hodowli bydła, które zaopatrują rzeźnie i garbarnie takich spółek jak Bertin, JBS czy Marfrig.

Głównie dzięki analizie map i zdjęć satelitarnych, organizacja Greenpeace była w stanie zdefiniować granice niektórych spośród tego typu hodowli bydła, dostarczając w ten sposób niepodważalnych dowodów na uciekanie się przez ich właścicieli do takich metod jak nielegalna wycinka lasów i umyślne podpalenia. Opracowany raport oraz dane dostarczone przez sam rząd brazylijski, pokazują także nieludzkie warunki pracy na terenach hodowli bydła w Amazonii. Z tego typu hodowli pochodzi bydło, które trafia do rzeźni, gdzie jest „przerabiane” na mięso i skórę. Wytworzone z nich produkty, opatrzone nieraz bardzo znanymi markami, trafiają następnie do międzynarodowych sieci spożywczych, sklepów meblowych czy obuwniczych. W swoim raporcie Greenpeace koncentruje się przede wszystkim na nielegalnym karczowaniu lasów. Zgromadzone dowody wskazują na to, że brazylijscy giganci rynku mięsnego i wyrobów skórzanych (Bertin, JBS, Marfrig itp.) regularnie zaopatrują się w hodowlach, które wycinają w pień lasy amazońskie, wykraczając daleko poza granice przyjęte przez prawo. W chwili, kiedy czytacie ten artykuł, za sprawą nielegalnych hodowli bydła, co 18 sekund ginie hektar amazońskiego lasu.

Hodowla bydła w Amazonii jest główną przyczyną wycinania lasów równikowych na światową skalę

Brazylia jest czwartym co do wielkości emitentem gazów cieplarnianych na świecie (zaraz po USA, Chinach i Indonezji), głównie za sprawą niszczenia i palenia lasów deszczowych Amazonii. W skali światowej wycinanie lasów równikowych przyczynia się do emisji 20% gazów cieplarnianych. Za kluczowy element strategii przeciwdziałania zmianom klimatu i utrzymania różnorodności biologicznej ekosystemów uważa się zatrzymanie procederu karczowania lasów tropikalnych. Nielegalne hodowle bydła w Amazonii są odpowiedzialne za wycinkę 1 na 8 ha lasów na świecie.

Walka z wylesianiem jako obowiązek społeczny i ekologiczny

Lasy naszej planety utrzymują przy życiu całe złożone ekosystemy, które są niezmiernie istotne dla prawidłowego funkcjonowania społeczności leśnych. W samej Amazonii żyje 200 tys. ludzi. Las równikowy jest ich domem, źródłem pożywienia, leków, a także miejscem kultu i obrzędów. Ponadto lasy przyczyniają się do zachowania równowagi biologicznej w przyrodzie, zważywszy na to, że występuje w nich połowa gatunków roślin i zwierząt naszej planety.

Walka z wylesianiem jako ochrona przed zmianami klimatu

Lasy przyczyniają się do stabilizacji klimatu na świecie zatrzymując ogromne ilości dwutlenku węgla. Szacuje się, że amazońskie lasy zatrzymują od 80 do 120 mld ton dwutlenku węgla. Gdyby ich zabrakło, w atmosferze pozostałaby niepochłonięta ogromna ilość gazów cieplarnianych, do 50 razy większa niż ta emitowana przez Stany Zjednoczone w ciągu roku. Dodatkowo emisja dwutlenku węgla zwiększa się, gdy drewno z niszczonego lasu jest palone, co zresztą ma często miejsce od razu w lasach, które są nie karczowane w celu pozyskania surowca ale podpalane. Często lasy rosną na podłożu, które pochłania dwutlenek węgla (np. tereny podmokłe), a ich wycięcie zaburza tę funkcję.

Brazylijska Amazonia ma najwyższy na skalę światową odsetek wyrębu lasów. Rozprzestrzenianie się hodowli bydła jest podstawowym czynnikiem wpływającym na karczowanie lasów tropikalnych. Brazylia stała się w ostatnich latach jednym z najpoważniejszych eksporterów mięsa na świecie, a do r. 2018 planowany jest dwukrotny wzrost ilości eksportowanych produktów. Zagraniczny handel wołowiną i cielęciną brazylijską zwiększył się sześciokrotnie na przestrzeni lat 1998-2008. Jednocześnie szacuje się, że hodowcy bydła są odpowiedzialni za 80% wycinek lasów w regionie. Dane te pochodzą z licznych raportów Banku Światowego, rządu brazylijskiego oraz rządowych ośrodków badawczych i Greenpeace. Zakładanie hodowli na terenie amazońskiej dżungli jest bardzo opłacalne ze względu na brak kontroli, atrakcyjne ceny ziemi oraz tanią siłę roboczą. Szerząca się korupcja, słaba organizacja, ogólny chaos i brak współpracy między państwowymi wydziałami do spraw nadzoru terenów leśnych, wpływają na pogorszenie się kondycji brazylijskich lasów tropikalnych. Z analiz zdjęć satelitarnych przeprowadzonych przez Greenpeace w latach 2006-2007 jasno wynika, że ok. 90% wyrębu lasów na terenie Amazonii przeprowadzane jest w sposób niezgodny z prawem.

Do tego dochodzi powszechny na terenie Amazonii proceder bezprawnego zajmowania ziemi należącej do miejscowej ludności. W archiwach, w których przechowywane są akty własności i prawa do gruntu, panuje totalny bałagan i nie ma możliwości sprawdzenia, do kogo należą dane obszary. Co więcej, brazylijski Kongres zaproponował ustawę, która przewiduje przyznanie prawa własności także tym hodowcom, którzy zajmowali ziemię i karczowali lasy amazońskie w sposób całkowicie bezprawny. Inna z kolei ustawa proponowana przez Kongres, uznaje za legalne wycinanie lasów w obrębie własności prywatnej. Jeśli oba projekty ustaw weszłyby w życie, wzrost wycinki lasów tropikalnych w Amazonii zostałby zalegalizowany.

Brazylijski Narodowy Bank Rozwoju Gospodarczego i Społecznego (BNDES), będący narzędziem w rękach brazylijskich ministrów rozwoju, przemysłu i handlu, zawarł kilka strategicznych porozumień finansowych z międzynarodowymi spółkami sektora zootechnicznego działającymi na terenie Brazylii. Między r. 2007 a 2009 spółki te – które odpowiadają za 50% eksportu mięsa brazylijskiego – otrzymały od BNDES dofinansowania rzędu 2,65 mld dolarów w zamian za sprzedaż rządowi swych akcji. Najwyższe dofinansowania ze strony rządu brazylijskiego otrzymały 3 korporacje zajmujące się handlem mięsem oraz skór: Bertin (największy eksporter skór na świecie), JBS (największy eksporter mięsa na świecie), Marfrig (czwarty co do wielkości eksporter produktów mięsnych). Spółki, których głównym udziałowcem jest brazylijski rząd, wspierają pośrednio rozwój niewolnictwa oraz proces wycinania lasów tropikalnych.

Kowboje, Indianie i niewolnicy w Amazonii

W trakcie dochodzenia, zmierzającego do zlokalizowania hodowli powiązanych z nielegalnym wyrębem lasów, Greenpeace odnotowało liczne wymiany handlowe między firmami eksportującymi mięso i skórę a hodowlami, działającymi w oparciu o niewolniczą pracę. W r. 2003 rząd brazylijski zaproponował program walki z pracą przymusową lub innymi formami zniewolenia. Bertin, Independencia, JBS i Marfrig, jako członkowie organizacji ABIEC – Brazylijskiego Stowarzyszenia Eksporterów Mięsa, również podpisały się pod tym projektem. Bertin i JBS podpisały także Narodowy Pakt przeciwko pracy przymusowej, który niedługo później same złamały.

W grudniu 2008 r. Daniel de Paiva Abreu został dopisany do rządowej „czarnej listy” i aresztowany pod zarzutem przetrzymywania i zmuszania ludzi do pracy w niewolniczych warunkach w swojej hodowli w Santa Terezinha. Znalaziono dowody na to, że zarówno firma Bertin w Água Boa jak i firma JBS w Barra do Garças, kupowała bydło właśnie od Daniela de Paiva Abreu. W kwietniu 2007 r. Abreu sprzedał im odpowiednio 308 i 52 sztuki bydła. Rok później JBS zakupiło od niego aż 880 sztuk. W 2008 r. rzeźnia firmy Bertin w Marabà zakupiła zwierzęta z hodowli w Colorado, której właścicielem był Roque Quagliato, odsiadujący od 2005 r. wyrok za złe warunki pracy zatrudnionych u niego 81 osób.

Od lipca 2004 r. do dnia publikacji raportu, na liście osób ściganych przez rząd za przetrzymywanie w niewolniczych warunkach 188 robotników w hodowli w Maringá, figuruje także Antenor Duarte do Valle, u którego zaopatrywała się spółka Marfrig. Od lipca do grudnia 2007 r. Antenor Duarte sprzedał firmie Magrif 3689 sztuk bydła. Według danych rządu brazylijskiego rzeźnia firmy Margrif z Tangará da Serra w 2007 r. zaopatrywała się także u Renato Bernardes Filgueiras, którego hodowla bydła Santa Eulália w Tapurah została dopisana w grudniu

2006 r. do wspomnianej już rządowej listy podejrzanych. Sam Renato Bernardes Filgueiras został aresztowany za wykorzystywanie do ciężkiej pracy 10 osób.

Czy rząd brazylijski rzeczywiście broni Amazonii?

Luiz Inácio Lula da Silva, Prezydent Brazylii w latach 2003 to 2010, określał swój kraj mianem obrońcy lasów. Na międzynarodowym szczycie klimatycznym w Poznaniu w 2008 r. Lula ogłosił własny program narodowy na rzecz walki ze zmianami klimatycznymi, który przewiduje zmniejszenie o 72% wskaźnika deforestacji na terenie Amazonii do 2018 r. W przełożeniu na emisję gazów cieplarnianych, program przewiduje zmniejszenie wydzielania dwutlenku węgla o 4,8 Gt w tym samym okresie. Rząd Brazylii przyznaje, że tylko hamując nielegalny wyrąb drzew możliwe jest wypełnienie założeń planu. Pozostaje on jednak nadal głównym akcjonariuszem spółek sektora zootechnicznego, pośrednio odpowiedzialnych za wyrąb lasów Amazonii. Udziały brazylijskiego rządu w handlu mięsem i skórą wynoszą 2,65 mld dolarów. Wymienione spółki czerpią wielkie korzyści ze sprzedaży bydła, pochodzącego z terenów wylesionych po konkurencyjnych cenach.

opr. Paulina Leszczyńska na podstawie:

greenpeace.org/raw/content/italy/ufficiostampa/rapporti/macello-amazonia.pdf

Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć
ul. Sławkowska 12, 31-014 Kraków

tel. +48 12 431 28 08, fax +48 12 431 28 08
e-mail: info@zielonasiec.pl

Polska Zielona Sieć
www.zielonasiec.pl, www.ekonsument.pl

Publikacja powstała w ramach projektu realizowanego przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej. Publikację sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Za treść publikacji odpowiada Polska Zielona Sieć, poglądy w niej wyrażone nie koniecznie odzwierciedlają oficjalne stanowisko Unii Europejskiej.

